

Är arbetsmarknadspolitiken på väg åt rätt håll?

Lars Calmfors

Seminarium Saco/Svenskt Näringsliv

6/3-2009

Disposition

- Är arbetsmarknadspolitiken på väg?
- Vart är den i så fall på väg?
- Är den på väg åt rätt håll?

Arbetsmarknadspolitiken är utsatt för ständiga förändringar

- Naturligt eftersom arbetsmarknadspolitiken får ”sopa upp” efter andra politikmisslyckanden
- Gamla program avskaffas med jämna mellanrum och ersätts med nya
 - ibland bara “old wine in new bottles”
 - ibland verkliga förändringar

Alliansregeringens målsättningar

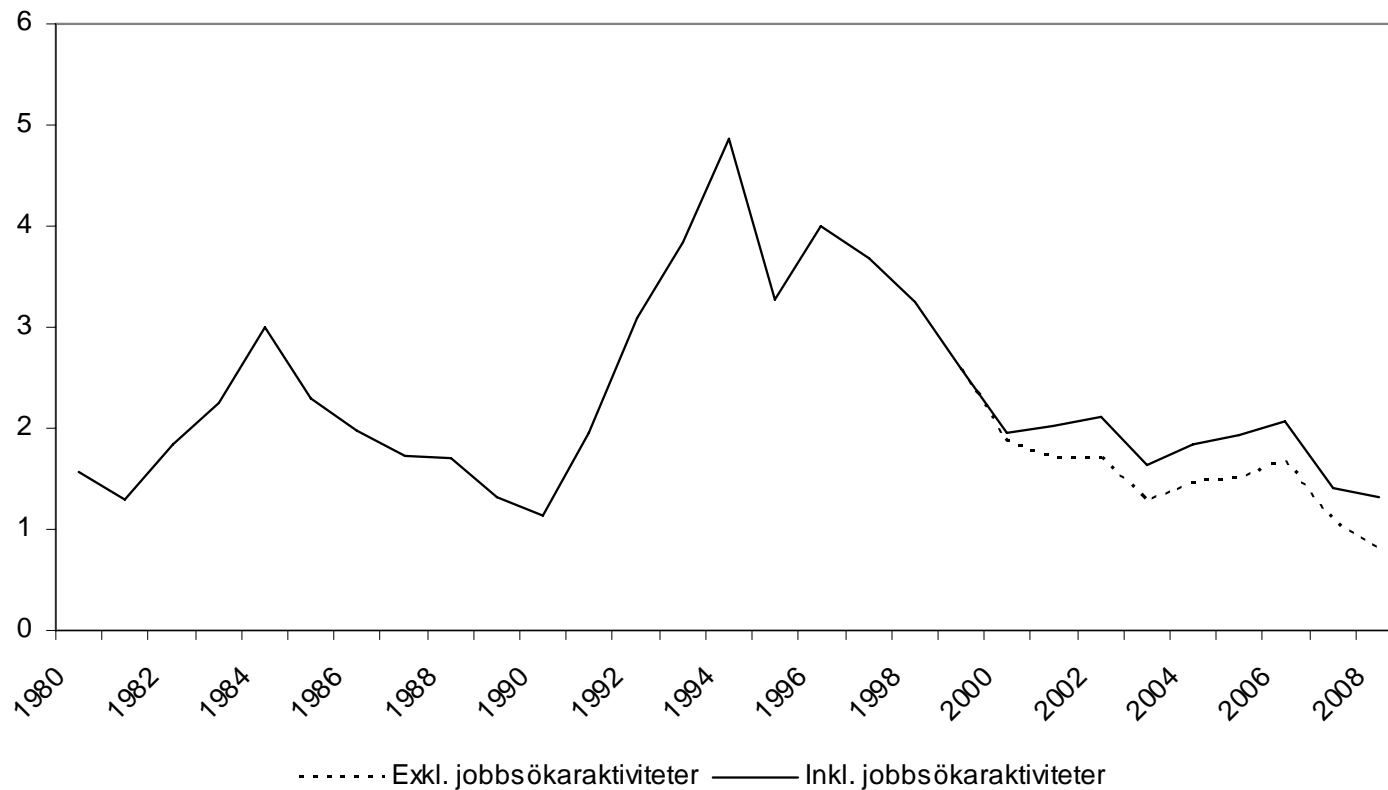
- Effektiv matchning och ökad sökaktivitet
- Fokus på dem som står längst från arbetsmarknaden

Konkreta förändringar av arbetsmarknadspolitiken

- Mindre programvolym
- Tidigare anställningsstöd har avvecklats och ersatts av nystartsjobben
- Nerdragning av arbetsmarknadsutbildningen
- Yrkesvux och yrkeshögskola
- Jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar
- AMS och länsarbetsnämnderna har ersatts av den nya myndigheten Arbetsförmedlingen
- Kompletterande aktörer i garantierna

Konjunkturberoende program

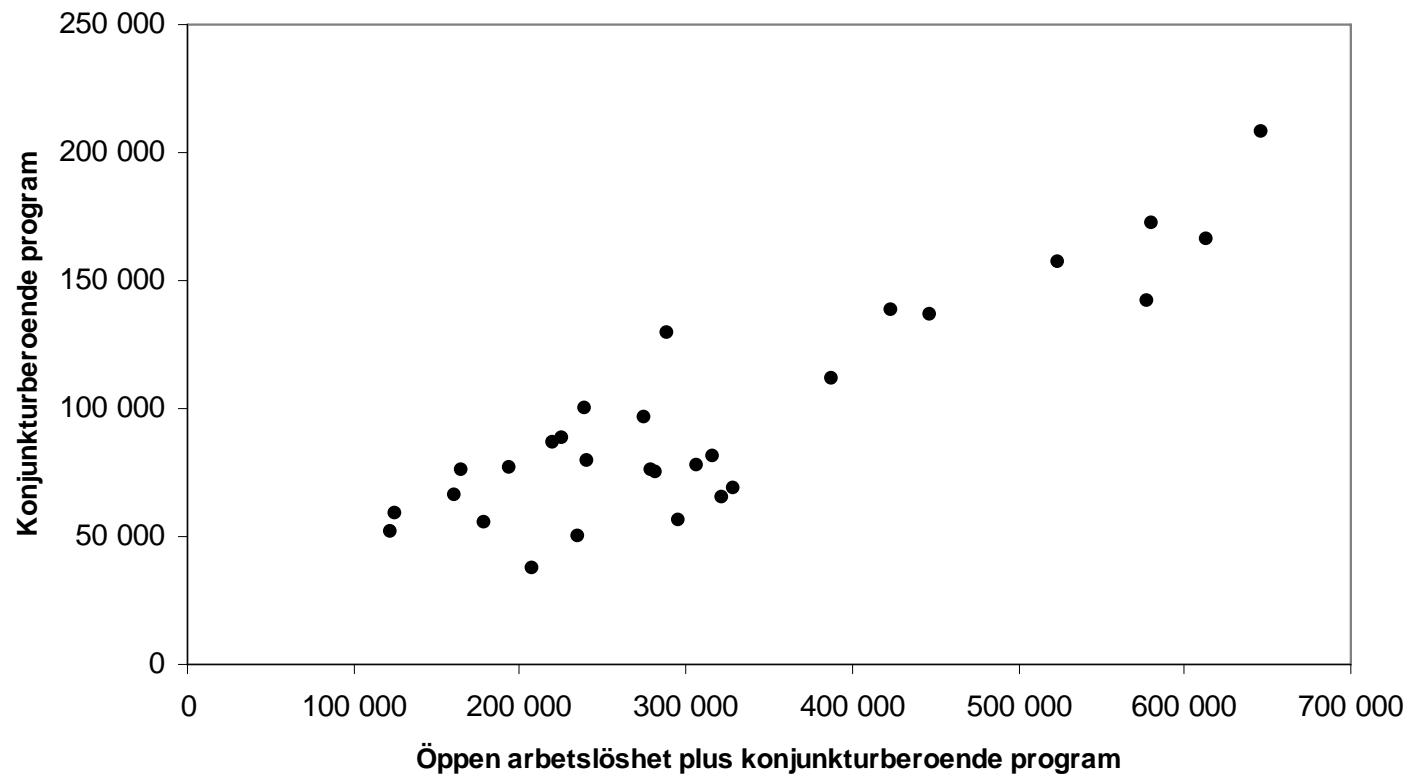
Andel av arbetskraften (procent)

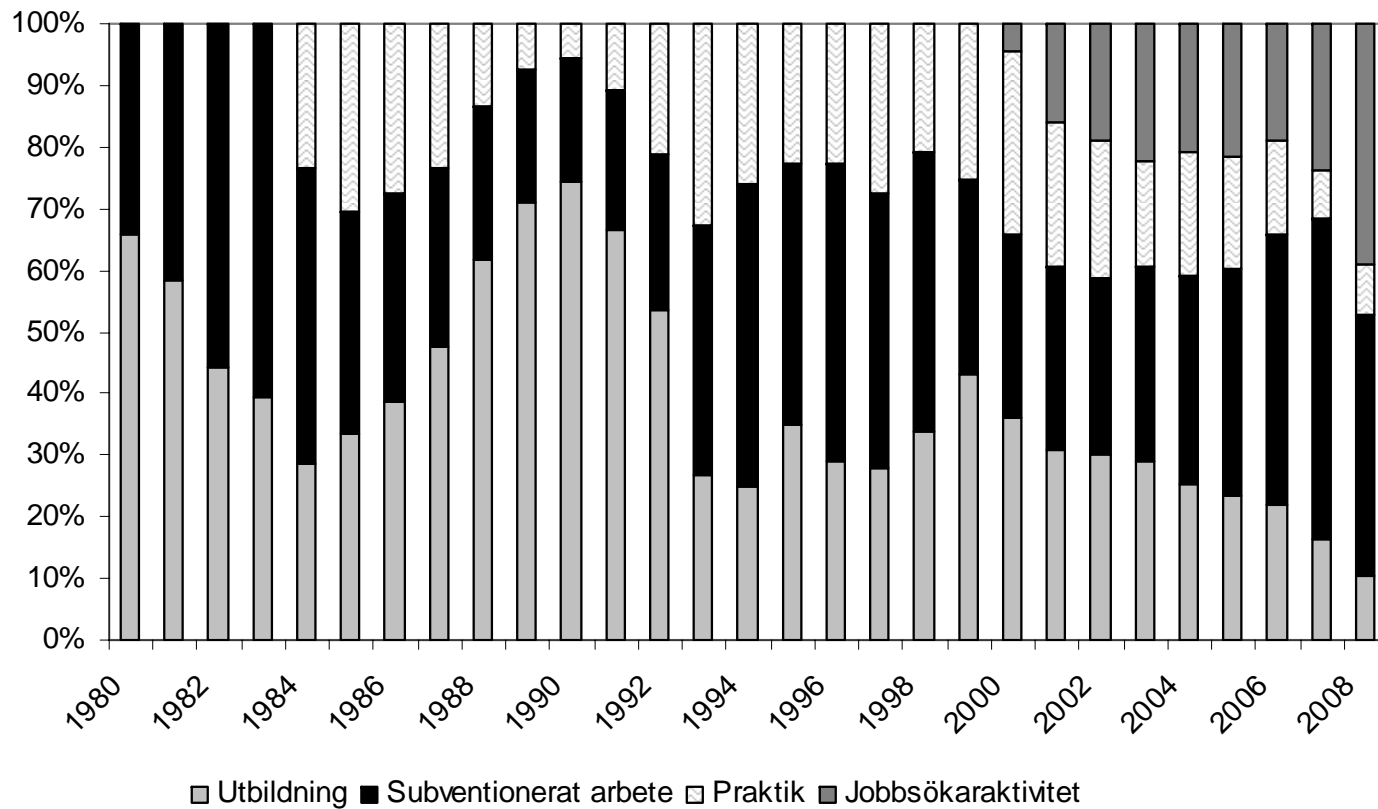
Aktiveringsgraden (deltagare i konjunkturberoende program i procent av total arbetslöshet)

Programdeltagande i relation till total arbetslöshet

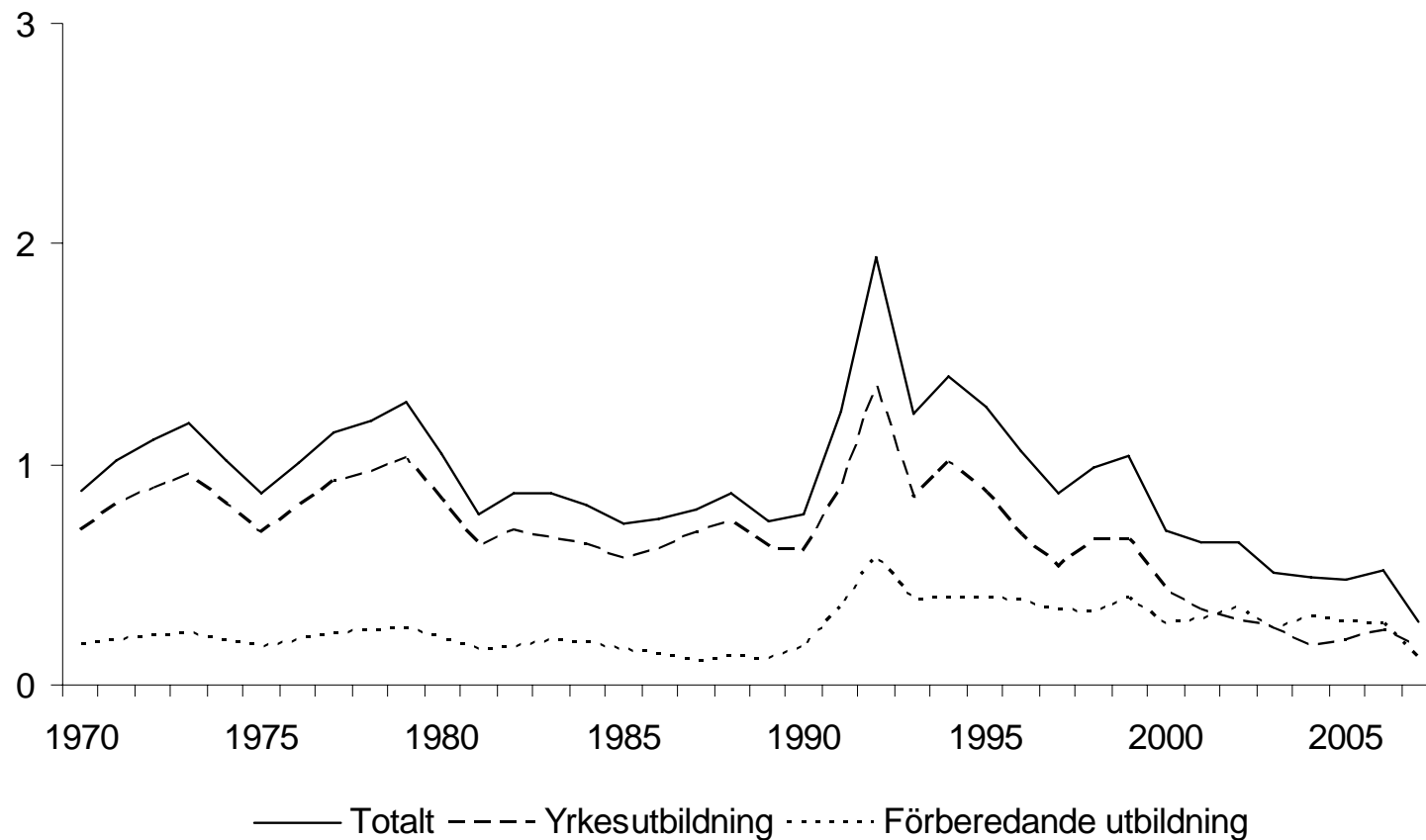

Sammansättning av åtgärder

Arbetsmarknadsutbildning

Andel av arbetskraften (procent)

Vad säger forskningen?

- Studier avseende 1990-talet
 - individstudier visar bättre resultat för subventionerad sysselsättning än utbildning
- Naturliga resultat
 - återkvalificering till a-kassan
 - extremt stora volymer
 - svårt veta vad man ska utbilda till i djup nedgång

Bättre förutsättningar idag

- Inte kvalificering för a-kassa
- Mycket lägre nivåer
- Lägre ersättningsnivåer

- Mindre undanträngning än subventionerad sysselsättning också enligt 90-talsstudier
- Senare (och tidigare) individstudier visar på bättre resultat

- Men återigen problemet med mycket djup nedgång

Yrkeshögskola och yrkesvux

- Individernas eget val
- Utbildningen är öppen också för dem som inte är arbetslösa
- **Komplement** men inte **substitut** till arbetsmarknadsutbildningen
- Sämre ekonomiska villkor för deltagarna
- Går inte att styra mot bristområden
- Inget forskningsstöd för att reguljär utbildning är mer effektiv än arbetsmarknadsutbildning

Jobb- och utvecklingsgarantin

Fas 1: Jobsökaraktiviteter och coaching

Fas 2: Också arbetpraktik och arbetsträning

Fas 3: ”Slutförvaring” i samhällsnyttig verksamhet

Frågor om Jobb- och utvecklingsgarantin

- Bra med förstärkta insatser för långtidsarbetslösa
 - insiders får mer konkurrens från outsiders
- Forskningsstöd för att aktiveringsinsatser är kostnadseffektiva
- Men oklart hur aktiv aktiveringen är
- Den låga ersättningsnivån minskar riskerna för löneupptrivande effekter
- Samma problem som för ALU: balans mellan meningsfulla aktiviteter och aktiviteter som inte tränger undan reguljär sysselsättning

Aktiviteter inom Jobb- och utvecklingsgarantin

Aktivitet	1-104 dagar	105-209 dagar	210-419 dagar	420-n dagar
<i>Nämns i förordningen:</i>				
Kartläggning	30,6	16,6	12,5	4,9
Jobbsökaraktivitet med coachning	51,0	62,8	81,6	61,5
Förberedande insatser	2,3	3,2	6,0	4,8
Arbetspraktik	6,3	11,2	20,0	13,9
Arbetsträning	3,5	6,3	14,2	10,6
Förstärkt arbetsträning	2,1	5,1	10,4	7,5
<i>Andra insatser:</i>				
Arbetslivsinriktad rehabilitering	0,9	2,2	3,2	2,1
Fördjupad kartläggning/vägledning	4,7	4,8	7,6	5,0
Utbildning	3,2	6,5	7,3	6,8
Start av näringsverksamhet	0,5	1,9	2,4	2,1
Projekt	1,1	0,6	0,4	0,4
Ingen kodad aktivitet	14,6	13,7	5,7	7,0

Inriktningen mot dem som står längst från arbetsmarknaden

- Insatser först efter viss tidsgräns
- Senare insatser verkar inte vara mindre verkningsfulla
- Men alltid en nackdel att sätta in insatser sent för behövande
- Bättre identifiera problemfall tidigt
 - profiling
 - targeting

Hur förändras politiken i lågkonjunkturen?

- Regeringens strategi var avpassad för högkonjunktur
- Strategin ”ska ligga fast”
- Men förskjutning sker i praktiken
 - tidigare insatser
 - mer resurser för individuell coachning och arbetspraktik utanför garantierna
 - fördubblade subventioner för nystartsjobb

Hur effektiv blir den intensifierade coachningen?

- ”Ännu viktigare stimulera sökaktivitet i lågkonjunktur”
- Otillräcklig forskning
- Men rimligen mindre effekter av förändrad sökintensitet när en större del av arbetslösheten är konjunkturrell
- Bortslösade resurser?
- Ineffektiva improvisationer liksom expansionen av arbetsmarknadsutbildningen under 1990-talskrisen?

Utbildning i företagen

- Bra att regeringen hittills stått emot trycket
 - risk för subventionering av inlåsnings
- Bättre låta parterna ta ansvaret (privatiserad arbetsmarknadspolitik)
 - arbetsdelning
 - arbetstagarna bär en del av kostnaderna

Samverkan med omställningsförsäkringarna

- Är de mer effektiva?
- Större möjligheter till specialisering
- Ekonomiska incitament för mer effektiv verksamhet när löneutrymme intecknats
- Men inte utvärderingar som av Arbetsförmedlingens verksamhet

Sammanfattning

- Först nu som alliansregeringens arbetsmarknadspolitik prövas på allvar
- Den utformades för att hantera hög jämviktsarbetslöshet (i högkonjunktur)
- Nu ska politiken möta konjunkturrell arbetslöshet
- Precis som på 1990-talet tvingas man till improvisationer
 - coacherna
 - varselsamordnarna
- Kommer det att gå bättre?